

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 157/05-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti mal. P. M., a mal. J. M., podanej matkou maloletých detí D. M., všetci bytom K., zastúpených advokátkou JUDr. Z. M., B., vo veci namietaného porušenia ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 129/2002 takto

r o z h o d o l :

1. Právo mal. P. M. a mal. J. M. na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 129/2002 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 129/2002 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Mal. P. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II p o v i n n ý

vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia do rúk zákonnej zástupkyne D. M., bytom K..

4. Mal. J. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia do rúk zákonnej zástupkyne D. M., bytom K..

5. Mal. P. M. a mal. J. M. p r i z n á v a úhradu trov konania 4 300 Sk (slovom štyritisícristo slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť na účet advokátky JUDr. Z. M., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2005 doručená sťažnosť D. M., trvale bytom K., ktorou namieta porušenie práva svojich maloletých detí P. M., a J. M., zastúpených advokátkou JUDr. Z. M., B., na prejednanie vecí v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 129/2002.

Matka maloletých detí vo svojej sťažnosti uviedla, že namieta porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru v konaní o zvýšenie výživného pre svoje maloleté deti na základe návrhu, ktorý podala 16. septembra 2002. Okresný súd do dňa podania sťažnosti vo veci samej nerozhodol napriek opakovaným urgenciám od januára 2004. Prvé pojednávanie sa uskutočnilo 19. apríla 2004, ďalšie 1. júna 2005, ktoré bolo odročené (prerušené) z dôvodu spracovania vyjadrenia zo strany otca maloletých.

Matka maloletých detí preto požaduje, aby ústavný súd rozhodol o porušení práva jej maloletých detí upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru postupom okresného súdu a priznal maloletým deťom finančné zadost'učinenie 600 000 Sk.

Podaním zo 6. júna 2005 požiadala matka maloletých detí o ustanovenie právneho zástupcu pre konanie o s'ťažnosti pred ústavným súdom. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 157/05-19 zo 6. júla 2005 vyhovel žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu a ustanovil s'ťažovateľom za právnu zástupkyňu JUDr. Z. M., B., a v nadväznosti na to prijal s'ťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval okresný súd na vyjadrenie k s'ťažnosti a ku konaniu ústneho pojednávania. Na vyjadrenie ku konaniu ústneho pojednávania vyzval ústavný súd aj právnu zástupkyňu s'ťažovateľov.

Okresný súd k s'ťažnosti uviedol:

„S poukazom na § 53 ods. 1 Zákona o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov som toho názoru, že predmetná s'ťažnosť nie je prípustná, nakoľko s'ťažovateľka nevyčerpala všetky prostriedky, ktoré jej zákon na ochranu jej základného práva účinne poskytuje.

Z ustanovenia § 63 ods. 1 zákona č. 757/2004 totiž vyplýva, že s'ťažnosť podaná podľa § 62 ods. 1 citovaného zákona vybavuje predseda príslušného súdu.

S'ťažovateľkou ale takáto s'ťažnosť podaná nebola, pričom je potrebné uviesť, že s'ťažovať sa je možné i ústne kedykoľvek v stránkové dni a hodiny, určené Rozvrhom práve tunajšieho súdu pre príslušný kalendárny rok bez predchádzajúceho dojednania bližšieho termínu.

K obsahu samotného spisu je potrebné uviesť, že návrh na zvýšenie výživného bol podaný na tunajšom súde dňa 16. 9. 2002.

Dňa 3. 12. 2002 bol maloletým deťom ustanovený kolízny opatrovník, ktorý bol zároveň vyzvaný na prešetrenie pomerov v rodine a zároveň bola zasielaná výzva navrhovateľke na oznámenie svojho posledného zamestnávateľa a predloženie listinných dokladov.

Dňa 17. 1. 2003 bolo žiadané oznámenie o priemernom zárobku odporcu.

V mesiaci marec 2004 bol určený termín pojednávania na deň 19. 4. 2004.

Po uskutočnenom pojednávaní, písomným podaním zo dňa 23. 4. 2004, namietala sťažovateľka zaujatosť konajúcej sudkyne, preto bol spis dňa 13. 5. 2004 predložený na rozhodnutie o tejto námietke Krajskému súdu v Košiciach, odkiaľ bol vrátený dňa 25. 6. 2004 s rozhodnutím, že konajúca sudkyňa nie je vylúčená z pojednávania a rozhodovania predmetnej veci.

Dňa 8. 9. 2004 bola žiadaná správa od ustanoveného kolízneho opatrovníka a v mesiaci október 2004 boli žiadané zárobky účastníkov konania.

V apríli 2005 bol určený termín pojednávania na deň 11. 5. 2005. Z dôvodu účasti zákonnej sudkyne na školení bolo pojednávanie preročené na 1. 6. 2005. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 22. 6. 2005 a bolo odročené na 14. 9. 2005 a v auguste 2005 preročené na 28. 9. 2005.

Na základe vyššie uvedenej chronológie vo veci vykonaných úkonov je nutné pripustiť priedah v období od 17. 1. 2003 do marca 2004, ktorý však vykazuje známky ojedinelosti a nemôže preto zakladať tvrdenie o jednoznačnej existencii zbytočných priedahov v danom konaní.

Ak ústavný súd nebude akceptovať môj záver o neprípustnosti danej sťažnosti, navrhujem pri jeho rozhodovaní zohľadniť mnou uvádzanú skutočnosť o ojedinelosti vzniknutého priedahu v danom konaní.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho. “.

Ústavný súd zo spisu sp. zn. 25 P 129/2002 zistil v zásade rovnaké skutočnosti, aké uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení.

Právna zástupkyňa sťažovateľov ústavnému súdu oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 129/2002.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie tak základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza v zásade právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 10/98) alebo iným zákonom predpísaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednáwanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd skonštatoval, že konanie o zvýšenie výživného, ktoré je predmetom posudzovania ústavného súdu, nie je právne zložité a aj zisťovanie možnosti a schopnosti rodičov ako relevantných skutočností pri určovaní výživného nevykazuje v danom prípade osobitnú zložitosť. Podľa názoru ústavného súdu ide o štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Povaha konania si však vyžaduje pristupovať k takémuto konaniu s osobitnou starostlivosťou.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie mal. sťažovateľov zastúpených ich matkou D. M. a dospel k záveru, že sťažovatelia k dĺžke konania neprispeli.

3. Pri posudzovaní podľa tretieho kritéria, t. j. postupu súdu v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. 25 P 129/2002, ústavný súd zistil, že v období od 17. januára 2003 do apríla 2004 okresný súd nekonal, hoci mu v tom nebránila žiadna prekážka, čo nakoniec uznal aj predseda okresného súdu. Obdobie 15-mesačnej nečinnosti okresného súdu bez relevantného právneho dôvodu vyhodnotil ústavný súd ako zbytočné priesťahy v konaní, ktoré mali za následok porušenie práva sťažovateľov upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Čas potrebný na rozhodovanie o námietke zaujatosti konajúcej sudkyne však nemožno pričítať na vrub okresnému súdu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože v namietanom konaní okresného súdu od podania sťažnosti ústavnému súdu do času rozhodovania ústavného súdu nebolo vo veci rozhodnuté, ústavný súd prikázal, aby okresný súd konal bez zbytočných priet'ahov.

V nadväznosti na rozhodnutie o tom, že bolo porušené právo sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, sa ústavný súd zaoberal aj žiadosťou sťažovateľov o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovatelia žiadali, aby im ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie 600 000 Sk. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom, aktivitu sťažovateľov ako účastníkov konania, ako aj ďalšie okolnosti prípadu ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané finančné zadosťučinenie 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún) pre každého zo sťažovateľov.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Z. M. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 4 300 Sk (slovom štyritisícristo slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci (po jednom úkone za každého sťažovateľa) podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky, ktorá bola v prvom polroku 2004 15 008 Sk, t. j. 2-krát 2 501 Sk zníženou o 20 % a 2-krát 150 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2005).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2005